

OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO

POWIATU WROCŁAWSKIEGO w 2016 r.

Wrocław, marzec 2017 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu przedkłada informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Wrocławskiego.

Ocenę stanu sanitarnego Powiatu Wrocławskiego opracowano w oparciu o dokumentację i materiały powstałe w wyniku wykonywania ustawowych zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2016 roku.

SPIS TREŚCI

1. Sytuacja epidemiologiczna.
2. Warunki zdrowotne środowiska.
3. Warunki sanitarne środowiska pracy.
4. Warunki sanitarne w placówkach oświatowo - wychowawczych.
5. Stan sanitarny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego.
6. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.
7. Wychowanie zdrowotne i promocja zdrowia.
8. Laboratoria.

1. Sytuacja epidemiologiczna

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA NIEKTÓRYCH CHOROÓB ZAKAŻNYCH W POWIECIE WROCŁAWSKIM W 2016 ROKU

Jednostka chorobowa		Liczba przypadków		Zapadalność na 100 tysięcy			
		2015 r.	2016 r.	2015 rok	2016 rok		
				Powiat Wrocławski	Powiat Wrocławski	Województwo Dolnośląskie	Polska
Salmonellozy		17	16	12,98	11,92	16,39	25,21
Biegunki u dzieci do lat 2 (*)		85	53	291,69	173,31	284,47	474,07
Krzusiec		19	29	14,51	21,61	12,50	17,84
Płonica (szkarlatyna)		141	98	107,66	73,05	34,33	53,00
Neuroinfekcje bakteryjne		4	2	3,05	1,49	2,48	1,74
Neuroinfekcje wirusowe		2	1	1,53	0,74	2,24	3,29
Róża		2	1	1,53	0,74	2,72	14,29
Borelioza z Lyme		19	21	14,51	15,65	32,06	55,22
Ospa wietrzna		374	442	285,56	329,49	330,88	418,09
Odra		-	-	-	-	0,03	0,34
Różyczka		-	4	-	2,98	2,24	2,98
Wirusowe zapalenie wątroby	typu A	-	-	-	-	0,14	0,09
	typu B	25	18	19,09	13,41	7,75	9,79
	typu C	24	19	18,32	14,16	12,60	11,13
AIDS zespół nabytego upośledzenia odporności		3	2	2,29	1,49	0,55	0,30
Nowo wykryte zakażenia HIV		5	9	3,82	6,70	4,75	3,80
Świnka		4	3	3,05	2,23	3,75	5,15
Grypa		1305	517	996,43	385,40	6645,25	11229,
Szczepienia przeciw wścieklźnie		10	16	7,63	11,92	8,23	20,76

(*) - zapadalność na 10.000 dzieci do lat 2

Analiza prowadzonego nadzoru epidemiologicznego nad rozpowszechnieniem chorób zakaźnych i zakażeń na przestrzeni 2016 roku, wykazała poprawę sytuacji epidemiologicznej, w większości z monitorowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną jednostek chorobowych. Odnotowano spadek w stosunku do roku 2015 przeważającej liczby rejestrowanych zachorowań (głównie tych, w których uzyskać można immunoprotekcję poszczepienną), a tym samym znaczne obniżenie współczynników i ich relacji do odpowiednich wartości, określonych w latach minionych oraz średnich wartości ogólnopolskich. Jednostki chorobowe wobec których odnotowano wzrost wskaźników, wpisują się w trend ogólnopolski. Pozwala to określić sytuację epidemiologiczną zdecydowanej większości chorób zakaźnych, monitorowanych przez PSSE we Wrocławiu, w relacji do współczynników rejestrowanych dla obszaru kraju za dobrą, a w relacji do współczynników rejestrowanych w analogicznym okresie 2015 roku za stabilną.

Utrzymał się nowy profil epidemiologii chorób wywoływanych przez wirusy wirusowego zapalenia wątroby typu B i C. Odnotowywany od 7 lat trend zmniejszenia liczby rejestrowanych zachorowań wywołanych wirusem HBV, w dalszym ciągu był wyraźnie zauważalny. W 2016 roku, stosując zasadę rejestracji chorych na wirusowe zapalenie wątroby typu B, definiując każdy przypadek zakażenia, jako równoznaczny z chorobą, odnotowano 18 przypadków, wobec 25 (w roku 2015) przewlekłego zapalenia wątroby typu B. Przełożyło się to na spadek wartości współczynnika zapadalności w stosunku do średniej wartości ogólnopolskiej, przekraczając ją o 37% (w 2015 roku współczynnik zapadalności przekraczał o 109% wartość określoną dla kraju). Nie zanotowano nowych zachorowań u dzieci i młodzieży poniżej 24 roku życia. Objęto nadzorem lekarskim i szczepieniami 7 osób z otoczenia zakażonych HBV.

W oparciu o nowe zasady rejestracji, zarejestrowano w 2016 roku 19, wobec 24 w roku 2015 przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu C (wzw typu C) o charakterze przewlekłym. Współczynnik zapadalności był niższy o 23% od wartości roku 2015 i był wyższy o 27% od wartości ogólnopolskiej. Nadzorem lekarskim oraz obowiązkowymi szczepieniami objęto 7 osób zakażonych HCV, uprzednio nie szczepionych przeciw wzw typu B. Część z zachorowań była następstwem zabiegów medycznych w tym przetaczania krwi, zwłaszcza przed 1993 rokiem, a także tatuowania, piercing'u i innych zabiegów upiększających, powodujących naruszenie ciągłości tkanek. Dotyczyły także, osób stosujących obecnie lub w przeszłości środki odurzające we wstrzyknięciach oraz w aplikacjach donosowych, stanowiących poważny czynnik ryzyka, zarówno w rozpowszechnianiu zakażeń wirusami HCV, jak również retrowirusami. Uwagę należy zwrócić również na fakt, coraz częściej rejestrowanych zakażeń wirusem wzw typu C, którym towarzyszy potwierdzone laboratoryjnie zakażenie retrowirusowe – wirusem HIV.

Na przestrzeni minionego roku zarejestrowano 2 (wobec 3 w roku 2015) rozpoznania, dotyczące „choroby wywołanej przez HIV”, czyli AIDS (zespół nabytego upośledzenia odporności). Liczba analizowanych przez PSSE we Wrocławiu od 2014 roku, zarejestrowanych zakażeń wywołanych wirusem HIV u mieszkańców Powiatu Wrocławskiego, uległa wzrostowi wobec 2015 roku (9 vs. 5), kształtując współczynnik zapadalności na poziomie 6,70 (wobec 3,82 w roku 2015), a więc blisko 2-krotnie (1,76) wyższym od wartości zarejestrowanej, jako średnia dla Polski, a wynoszącej – 3,8. Znamiennego wzrostu wartości niekorzystnego współczynnika, rejestrowanego pomimo, na szeroką skalę zakrojonej, systematycznie prowadzonej kampanii edukacyjnej, świadczy o prognozowanej, złożonej sytuacji epidemiologicznej i odzwierciedleniu na objętym nadzorem terenie złego trendu, manifestowanych coraz powszechniej zachowań społecznych. Relatywnie duża liczba rejestrowanych przypadków, obok dominujących, wysoce ryzykownych zachowań

(narkomania, prostytutka, homoseksualizm, tatuowanie i inne zabiegi kosmetyczne przebiegające z naruszeniem ciągłości tkanek), koreluje z bardzo dobrze prowadzoną w rejonie odpowiedzialności diagnostyką w kierunku HIV/AIDS, jak i dobrą zgłaszalnością rozpoznanych przypadków przez lekarzy.

Niskie były liczby zachorowań na choroby, których rozpowszechnienie związane jest z szeroko pojętym stanem sanitarnym. Dotyczy to zatruc pokarmowych, salmoneloz (współczynnik zapadalności stanowiący ok. 47,3% średniej zapadalności dla Polski, w roku 2015 – 59%) i biegunek u dzieci do lat 2 (współczynnik zapadalności stanowiący ok. 36,6% średniej zapadalności dla Polski, w roku 2015 – ok. 52%). W przypadku ostatniego wskaźnika, zarejestrowano mniejszą o 32 przypadki liczbę zachorowań, głównie o etiologii rotawirusowej. Nie zarejestrowano ognisk zbiorowego zatrucia pokarmowego, rodzimych oraz zawleczonych zachorowań na czerwonkę, dur brzuszny i dur rzekomy, a także zakażeń wirusem wirusowego zapalenia wątroby typu A.

W minionym okresie sprawozdawczym odnotowano normalizację liczby rejestrowanych przypadków płonicy (98 vs. 141), przy czym współczynnik zapadalności w dalszym ciągu przekraczał o 38% wartość średnią, rejestrowaną dla Polski. Kolejny już rok rosła liczba rejestrowanych zachorowań na krztusiec. W minionym roku zarejestrowano 29, wobec 19 w 2015 roku zgłoszonych do PSSE we Wrocławiu przypadków zachorowań, kształtujących wartość współczynnika zapadalności na poziomie o 38% przekraczającym rejestrowany dla kraju. 26 przypadków zakwalifikowano jako potwierdzone, 1 przypadek jako możliwy i 2 przypadki zakwalifikowano jako prawdopodobne. Najliczniejszą grupę chorujących stanowiły dzieci: w wieku 11-15 lat - 14 zachorowań, w wieku 3-10 lat – 9, niemowlęta – 2 przypadki. Z powodu nasilonych objawów klinicznych 4 dzieci w wieku 6 i 3 lata oraz 11 i 6 miesięcy hospitalizowano w oddziale pediatrycznym i zakaźnym. Zarówno niemowlęta, jak i pozostałe dzieci szczepione były przeciw krztuścowi, zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień. Zarejestrowano również 4 przypadki zachorowań wśród osób dorosłych. Pozostałe dzieci i osoby dorosłe leczone były ambulatoryjnie w POZ.

Na zbliżonym poziomie rejestrowano zachorowania na boreliozę z Lyme. Współczynnik zapadalności wzrósł w stosunku do wartości rejestrowanej za rok 2015 o 8%, osiągając wskaźnik ok. 28% (w roku 2015 - 41%) średniej ogólnokrajowej. Zachorowania na boreliozę rozpoznano u 20 osób dorosłych i 5-letniego chłopca. 20 zachorowań rozpoznano na podstawie objawu skórniego w postaci rumienia wędrującego po ukłuciu kleszcza. Pacjentów leczono ambulatoryjnie w poradniach specjalistycznych i w POZ. W jednym przypadku stwierdzono zapalenie stawów w przebiegu choroby u 46-letniego mężczyzny, którego hospitalizowano w oddziale zakaźnym.

Ogółem na przestrzeni 2016 roku zarejestrowano 3 neuroinfekcje (w postaci zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych lub mózgu), tj. liczbę niższą od rejestrowanej w latach 2014 i 2015. Dwa zakażenia o etiologii bakteryjnej (wywołane przez *Staphylococcus aureus* – zakończone zgonem i *Listeria monocytogenes*) ukształtowały współczynnik zapadalności na poziomie 85,6% (w roku 2015 - 162% średniej wartości rejestrowanej dla Polski). Jedna zarejestrowana neuroinfekcja o etiologii wirusowej, obniżyła współczynnik zapadalności do 22,5% wartości określanego jako średnia ogólnokrajowa (w roku 2015 - 57,3%). Wszystkie przypadki zachorowań hospitalizowano w oddziałach zakaźnych i neurologicznych.

Na terenie Powiatu Wrocławskiego w 2016 roku nie zarejestrowano przypadków zachorowań na odrę, ostre nagminne porażenie dziecięce, leptospirozy i kleszczowe zapalenie mózgu.

Sytuację epidemiologiczną objętych nadzorem i rejestrowanych od 2014 roku chorób przenoszonych drogą płciową określić można jako dobrą i stabilną. W roku 2016, w Powiecie Wrocławskim zarejestrowano 3 (wobec 2 w roku 2015) zachorowania na kiłę. Jeden przypadek

postaci wczesnej, 1 postaci późnej i 1 zachorowanie inne. Zarejestrowano również jedno zachorowanie na rzeżączkę. Nie zanotowano zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez chlamydie.

W ramach realizowanego, w roku 2016 nadzoru epidemiologicznego nad gruźlicą, PPIS we Wrocławiu prowadził stałe działania nadzorowo-administracyjne. Zarejestrowano 45 zgłoszeń, w tym 37 nowych zachorowań na gruźlicę i 8 wznów. Liczba osób prątkujących na terenie Powiatu wynosiła 31osób. U 8 chorych rozpoznano poza-płucną postać gruźlicy.

W minionym roku, 3 osoby zmarły z powodu gruźlicy i chorób towarzyszących. Równocześnie 52 osoby zakończyły skuteczne leczenie gruźlicy. W wyniku podjętych działań wydano zalecenia, dotyczące wykonania badań profilaktyczno-kontrolnych dla osób z kontaktu z chorymi prątkującymi, a także wytyczne i wyjaśnienia do przychodni, szkół i osób fizycznych, w sprawie zakładania prób tuberkulinowych u dzieci oraz wyjaśniające procedury postępowania po kontakcie z gruźlicą. Wydano 3 decyzje administracyjne z rygorem natychmiastowej wykonalności.

Pomimo dużej aktywności „ruchów anty-szczepionkowych” w dalszym ciągu, korzystna - za wyjątkiem krztuśca - była sytuacja epidemiologiczna chorób, przeciw którym prowadzone są szczepienia ochronne. W 2016 roku, ponownie odnotowano utrzymywanie się korzystnej sytuacji epidemiologicznej, dotyczącej odrzy i świnki. Nie zarejestrowano zachorowań na odrę, błonicę i tężec, zaś współczynnik zapadalności rejestrowanych zachorowań na świnkę - był niższy o przeszło 56% (uprzednio – 46%), od rejestrowanego w roku 2016 dla kraju. Zarejestrowano 4 zachorowania na różyczkę u osób dorosłych (w 2015 roku nie zarejestrowano zachorowań na terenie Powiatu), przekładające się na wartość współczynnika zapadalności, równego z określonym dla Polski – 2,98).

Programem Szczepień Ochronnych objętych było 26.302 dzieci i młodzieży do 19 roku życia. Realizowany był on przez 37 punktów szczepień w podmiotach leczniczych, w ramach Praktyki Lekarza Rodzinnego. Nie stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu przez świadczeniodawców dokumentacji szczepień. W większości grup wiekowych, wykonawstwo szczepień osiągało poziom od 54% do blisko 99% (średnio – około 80%), z trudem pozwalając uzyskać właściwą, poszczepienną odporność populacyjną. Wyszczepienie dzieci w 2 roku życia, w 2016 roku odnotowano na poziomie około 88%. (w ramach poszczególnych preparatów szczepionkowych od 70,8% - II dawka MMR do 99,1% - przeciwko gruźlicy). Stosunkowo niska wyszczepialność w roku 2016, podobnie jak w 2015 wynikała zarówno z aktywności „ruchów anty-szczepionkowych”, jak również z braku podstawowych preparatów szczepionkowych na rynku, m. in. przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi i przeciw odrze, śwince i różyczce. Do końca 2016 roku z wyżej wymienionych przyczyn nie uzupełniono szczepień obowiązkowych.

Zarejestrowano i opracowano 9 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP), dotyczących głównie, poliwalentnych szczepionek z grupy szczepionek zalecanych i alternatywnych.

W 2016 roku wzrosła liczba zarejestrowanych w Powiecie Wrocławskim przypadków pokąsania ludzi przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę (47 vs. 34). Najczęściej psy (37) i koty (10). W 16 przypadkach osoby pokąsane poddano poekspozycyjnym szczepieniom przeciw wściekliznie (13 osób zaszczepiono pięcioma dawkami). Szczepienia przerwano u 3 osób (u jednej po przedstawieniu wyniku ujemnej obserwacji weterynaryjnej). Nie zgłoszono przypadków wykrycia zakażenia wirusem wścieklizny, wśród zwierząt na terenie Powiatu Wrocławskiego.

PSSE we Wrocławiu w realizacji zadań własnych w sytuacjach kryzysowych, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości wystąpienia w rejonie odpowiedzialności chorób wysoko zakaźnych i szczególnie niebezpiecznych kontynuował współpracę z podmiotami współdziałającymi z Państwową Inspekcją Sanitarną (Urząd Wojewódzki, policja, straż miejska, PSP, władze samorządowe, inspekcja weterynaryjna). Dotyczyły one likwidacji i ograniczenia skutków zdarzeń kryzysowych, oraz utrzymania bezpieczeństwa epidemiologicznego na terenie Powiatu Wrocławskiego, a także określenia roli PSSE, w obszarze zakresu i kompetencji realizacji przedmiotowych przedsięwzięć. Uczestniczył również w projekcie Wojewody Dolnośląskiego; Systemu Ostrzegania, Alarmowania i Informowania Województwa Dolnośląskiego - „Kleopatra”, uczestnicząc m. in. w szkoleniu i prowadzonym we wrześniu treningu, a także w listopadowych ćwiczeniach KWSiA.

Na terenie Powiatu Wrocławskiego, w 2016 roku stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych udzielał Orthos Szpital Wielospecjalistyczny Sp. z o.o. w Komorowicach przy ul. Wrocławskiej 2 oraz 3 zakłady opiekuńczo–lecnicze (ZOL) będące przedsiębiorstwami podmiotów leczniczych.

Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne udzielane były w 13 samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej oraz 78 przedsiębiorstwach podmiotów leczniczych. W 14 podmiotach leczniczych lub ich filiach prowadzona była działalność diagnostyczna, laboratoryjna, poradniana psychologiczno-psychiatryczna, rehabilitacyjna, etc. Praktykę zawodową lekarską w ramach indywidualnej, indywidualnej specjalistycznej i grupowej praktyki lekarskiej, prowadziło 184 lekarzy i lekarzy dentystów. Uzupełniało je 5 praktyk zawodowych pielęgniarskich. Prowadzono nadzór sanitarny, dotyczący realizacji wymagań sanitarno-higienicznych stawianych podmiotom leczniczym i praktykom zawodowym, problematyki zagadnień dezynfekcji i sterylizacji, realizacji wdrożonych, właściwych dla podmiotów procedur przeciwepidemicznych oraz gospodarki odpadami medycznymi w nadzorowanych placówkach.

W 2016 roku, w Powiecie Wrocławskim przeprowadzono czynności kontrolne w 36 podmiotach leczniczych. Część z kontroli została przeprowadzona na wniosek strony, w związku z wydaniem opinii dla nowo uruchamianego podmiotu. Stan sanitarno-techniczny nowych podmiotów ocenia się jako bardzo dobry.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o działalności leczniczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 960), PPIS we Wrocławiu praktycznie całkowicie utracił możliwość realizacji zapisów ustawy kompetencyjnej, tj. ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1412 z późn. zm.), w zakresie sprawowania nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których udzielane są świadczenia zdrowotne, w stosunku do podmiotów wykonujących działalność leczniczą, które rozpoczęły realizację świadczeń po wejściu w życie ustawy przywołanej na wstępie. Nieliczni jedynie przyszli świadczeniodawcy, pomimo wejścia w życie nowej regulacji prawnej występowali do PPIS z wnioskami o przeprowadzenie czynności kontrolnych na dotychczas obowiązujących zasadach. W następstwie przywołanej, wyjątkowo niekorzystnej dla zapewnienia bezpieczeństwa epidemiologicznego realizowanych świadczeń regulacji, wystąpiono do organów prowadzących rejestry właściwych grup świadczeniodawców o systematyczne przekazywanie informacji, dotyczących „nowo” zarejestrowanych obiektów.

Stan sanitarno-techniczny skontrolowanych w 2016 roku podmiotów leczniczych, realizujących świadczenia zdrowotne całodobowe i stacjonarne ocenia się jako dobry, zgodny z obowiązującym stanem prawnym. Wobec Orthos Szpitalu Wielospecjalistycznym Sp. z o.o. w

Komorowicach przy ul. Wrocławskiej 2 wszczęto postępowanie administracyjne w zakresie poprawy stanu funkcjonalnego oddziału chirurgii urazowo-ortopedycznej. Zakłady opiekuńczo-lecznicze na bieżąco były modernizowane i remontowane. W przypadku Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Świętej Katarzynie przy ul. Dąbrowskiego 8, do realizacji nadal pozostają działania określone w programie dostosowawczym, dotyczące pralni. Stan sanitarno-techniczny pozostałych pomieszczeń nie budzi zastrzeżeń. Nie stwierdzono uchybień sanitarno-technicznych ani porządkowych. Programy dostosowawcze zostały w większości zrealizowane. Pozostałe, są na ukończeniu realizacji.

Dostosowania nadal wymagają niektóre podmioty, udzielające ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych o statusie samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej i przedsiębiorstwa, które użytkują pomieszczenia wcześniej zajmowane przez SP ZOZ-y, posiadające opracowane programy dostosowawcze. Zaawansowane działania dostosowawcze stwierdzono w Gminnym Ośrodku Zdrowia w Żórawinie przy ul. Urzędniczej 11.

Stwierdzone podczas prowadzonych czynności kontrolnych nieprawidłowości to:

- w pomieszczeniach porządkowych brak zlewów/punktów czerpalnych do celów porządkowych
- pomieszczenia higieniczno-sanitarne nie są dostosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo
- kształt i powierzchnia pomieszczeń niewystarczająca do potrzeb.

Po interwencji wniesionej na nieprawidłową gospodarkę odpadami medycznymi w Klinice Zdrowia Sp. z o.o. ul. Strzebińska 41, Żerniki Wrocławskie wszczęto postępowanie kontrolne wyłącznie w odniesieniu do zarzutów stawianych we wnioskach. Nie stwierdzono, zarzucanych nieprawidłowości, jednakże wnikliwa analiza realizacji procedur higienicznych, w tym procedur postępowania z odpadami medycznymi, wykazała brak praktycznej realizacji zapisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 30 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi. Osobę odpowiedzialną za zaniedbania ukarano grzywną w drodze mandatu karnego.

Podstawowym źródłem zaopatrzenia obiektów w wodę są gminne wodociągi sieciowe będące pod stałym nadzorem sanitarnym PSSE we Wrocławiu. W rocznej ocenie jakości wody z wodociągów sieciowych odpowiada wymaganiom sanitarnym rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U.2015 poz.1989).

Rezerwowe ujęcia wody posiadają 4 przedsiębiorstwa podmiotów leczniczych prowadzących działalność w Powiecie Wrocławskim. Rezerwowe źródło zaopatrzenia w wodę posiada Orthos Szpital Wielospecjalistyczny Sp. z o.o. w Komorowicach przy ul. Wrocławskiej 2. W trzech zakładach opiekuńczo-leczniczych rezerwowym źródłem zaopatrzenia w wodę pozostają studnie zakładowe, brak jednak danych o jakości wody z tych źródeł.

W ramach nadzoru sanitarnego nad jakością wody ciepłej użytkowej, w 2016 roku kontynuowano nadzór nad instalacjami wody ciepłej w obiektach podmiotów leczniczych prowadzących działalność w Powiecie Wrocławskim, pobrano próbki w kierunku bakterii *Legionella pneumophila*, z instalacji wewnętrznej, m. in. w szpitalu Orthos Szpital Wielospecjalistyczny Sp. z o.o. w Komorowicach. Wyniki badań wykazały, że jakość wody ciepłej użytkowej spełniała wymagania mikrobiologiczne.

W poddanych kontroli przedsiębiorstwach podmiotów leczniczych stwierdzono prawidłowe postępowanie z odpadami w miejscach ich wytwarzania, jak również prawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi i niebezpiecznymi.

2. Warunki zdrowotne środowiska

Nadzorem sanitarnym objęto obiekty użyteczności publicznej oraz urządzenia produkujące wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Ogółem w 2016 roku przeprowadzono 170 .kontroli.

Zaopatrzenie w wodę do spożycia przez ludzi.

Na obszarze Powiatu Wrocławskiego zewidencjonowano i eksploatowano 45 wodociągów sieciowych w przedziałach produkcji wody:

- 1001 - 10 000 m³/d – 9 wodociągów,
- 101 - 1000 m³/d – 23 wodociągi,
- < 100 m³/d – 13 wodociągów.

Skontrolowano 45 wodociągów sieciowych.

Z wody produkowanej przez 8 wodociągów w przedziale produkcji 1001 - 10 000 m³/d korzystało 61 901 odbiorców, z wody produkowanej przez 23 wodociągi w przedziale produkcji 101 - 1000 m³/d korzystało 62 162 odbiorców, z wody produkowanej przez 13 wodociągów w przedziale produkcji <100 m³/d korzystało 3 498 odbiorców.

W analizowanym okresie pobrano i wykonano badania laboratoryjne 370 próbek wody w przedziałach wydajności:

- 1001 - 10 000 m³/d – 117 próbki kontrolne wody.
- 101 - 1000 m³/d – 198 próbek wody,
- < 100 m³/d – 55 próbek kontrolnych wody.

Punkty pobrania próbek kontrolnych wody do badań laboratoryjnych rozmieszczono w miejscach urządzeń wodociągowych pozwalających ocenić jakość produkowanej i rozprowadzającej wody oraz stan sanitarny sieci wodociągowej. Próbkę kontrolną pobierano ze stacji uzdatniania wody, z punktów na sieci rozdzielczej oraz z miejsc czerpania wody zlokalizowanych bezpośrednio u konsumentów. W kontrolnych próbkach wody uzdatnionej oznaczone były wartości parametrów mikrobiologicznych, fizyko-chemicznych i organoleptycznych w zakresie monitoringu przeglądowego i kontrolnego.

W badanych próbkach kontrolnych stwierdzono przekroczenia:

- Wodociąg sieciowy Pietrzykowice - w 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej liczby mikroorganizmów w temp. (22±2)^o C po 72.
- Wodociąg sieciowy Krzyżowice - w 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej liczby bakterii grupy coli.
- Wodociąg sieciowy Biskupice Podgórne - w 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie mętności.
- Wodociąg sieciowy Łosice - w 4 próbach wody stwierdzono przekroczenie manganu (max. oznaczona wartość – 124 µg/l).
- Wodociąg sieciowy Piecowice - w 2 próbach wody stwierdzono przekroczenie mętności (max. oznaczona wartość – 1,6 NTU).
- Wodociąg sieciowy Długoleka - w 3 próbkach wody stwierdzono przekroczenia;
 - siarczanów (2 próbka, max. oznaczona wartość - 293mg/l),
 - żelaza ogólnego (1 próbka).
- Wodociąg sieciowy Siedlec Trzebnicki - w 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu mętności.
- Wodociąg sieciowy Borowa - w 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie mętności i żelaza.
- Wodociąg sieciowy Gniechowice SM - w 2 próbach wody stwierdzono przekroczenie:
 - mętności (1 próbka),
 - chloru wolnego (1 próbka).

- Wodociąg sieciowy Tyniec Mały - w 4 próbkach wody stwierdzono przekroczenie:
 - dopuszczalnej liczby bakterii grupy coli (3 próbki, max. oznaczona wartość-8 jtk/100ml),
 - poziom chloru wolnego (1 próbka).
- Wodociąg sieciowy Kobierzyce – w 1 próbce stwierdzono przekroczenie poziomu żelaza całkowitego.
- Wodociąg sieciowy Tyniec n/Ślężą – w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej liczby mikroorganizmów w temp. $(22\pm 2)^{\circ}\text{C}$ po 72 .
- Wodociąg sieciowy Stróża - w 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie manganu ogólnego.
- Wodociąg sieciowy Pałac Krobielowice – w 2 próbkach wody stwierdzono nieakceptowalny smak wody.
- Wodociąg sieciowy Pensjonat Mieszko i Jagienka – w 2 próbkach wody stwierdzono przekroczenia:
 - dopuszczalnego poziomu chloru wolnego (1 próbka)
 - nieakceptowalny smak wody (1 próbka).
- Wodociąg sieciowy Zajazd Stanica – w 3 próbkach wody stwierdzono przekroczenia .
 - twardości (1 próbka)
 - manganu ogólnego (1 próbka)
 - liczby bakterii gr coli (1 próbka)

Występujące w próbkach kontrolnych wody niezgodności wymagały podjęcia standardowych działań korygujących związanych z dezynfekcją i płukaniem odcinków sieci wodociągowej rozprowadzającej i sieci wewnętrznej w miejscach, w których w badaniach laboratoryjnych stwierdzono pogorszenie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Podejmowane na bieżąco przez zarządców wodociągów sieciowych działania naprawcze usuwały powstałe niezgodności dotyczące składu mikrobiologicznego i chemicznego produkowanej, rozprowadzanej i dostarczanej odbiorcom wody. Woda produkowana i dostarczana konsumentom, spełniał wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w *sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi* (Dz.U. 2015 poz. 1989).

Pozostałe wodociągi produkowały i dostarczały wodę o jakości zgodnej z wymogami sanitarnymi.

W Powiecie Wrocławskim ze „statusem studnie czynne” zewidencjonowano 10 studni publicznych, w tym „Źródełko Sulistrowiczki”. Nadzorem laboratoryjnym objęto źródło Sulistrowiczki, w miejscowości Sulistrowice w gm. Sobotka, z którego woda zwyczajowo wykorzystywane jest przez okolicznych mieszkańców z przeznaczeniem do spożycia. Pobrano 1 próbkę kontrolną do badań laboratoryjnych. W badanej próbce stwierdzono nieakceptowalny smak wody. W powtórzonej próbce kontrolne w zakresie smaku woda spełnia wymagania.

Woda z ujęć podziemnych.

W 2016 r. przeprowadzono ocenę jakości wód podziemnych dla 22 wodociągów sieciowych: Długołęka, Piecowice, Śliwice, Siedlec Trzebnicki, Łosice, Borowa, Łozina, Suchy Dwór, Święta Katarzyna, Łukaszowice, Stróża, Mietków, Sulistrowiczki, Świątniki, Nadolice Wielkie, Kębłowice, Smolec, Bogdaszowice, Sadków, Kąty Wrocławskie, Pietrzykowice, Gniechowice.

Na podstawie wykonanych badań laboratoryjnych próbek wód podziemnych, ujmowanych z przeznaczeniem na cele wodociągowe dla wodociągów:

- Borowa, Sulistrowiczki, Nadolice Wielkie, Smolec, Pietrzykowice: wody odpowiadały klasie II wód,
- Łosice, Śliwice, Kębłowice, Bogdaszowice, Sadków, Kąty Wrocławskie, Gniechowice, Stróża: wody odpowiadały klasie III wód,
- Świątniki, Święta Katarzyna, Łukaszowice, Mietków, Długoleka, Łozina, Piecowice, Siedlec Trzebnicki : wody odpowiadały klasie IV wód,
- Suchy Dwór: wody odpowiadały V klasie wód

zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U.2016, poz. 85).

Stan sanitarny wody ciepłej w budynkach użyteczności publicznej.

W 2016 r. kontynuowano nadzór sanitarny nad instalacjami wody ciepłej u budynkach użyteczności publicznej. Nadzorem laboratoryjnym objęto: zakłady opieki zdrowotnej zamkniętej, zakłady opiekuńczo-lecznicze, domy pomocy społecznej, hotele.

W objętych kontrolą obiektach użyteczności publicznej w zakresie zanieczyszczenia instalacji wody ciepłej użytkowej bakteriami z rodzaju *Legionella*, nie stwierdzono w badanych obiektach przekroczeń obowiązujących norm sanitarnych określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2015 poz. 1989).

Hotele i obiekty świadczące usługi noclegowe.

W 2016 r. skontrolowano 17 hoteli oraz obiektów świadczących usługi hotelarskie.

Przeprowadzono 18 kontroli. Stan sanitarny w roku 2016 ocenia się jako dobry.

Wydano 1 decyzję administracyjną doprowadzenia jakości wody w wewnętrznej instalacji wody ciepłej użytkowej do wymagań zgodnych z normami sanitarnymi.

Za zły stan porządkowy w Pokoje Noclegowe „Kąty Center” ul. Mireckiego 6 Kąty Wrocławskie nałożono mandat -niewłaściwy nadzór nad praniem bielizny pościelowej (na koniec roku 2016 obiekt ocenia się jako dobry

Stacje i przystanki PKP

Przeprowadzono 2 kontrole stacji kolejowych.

Stan sanitarny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń .

Tereny rekreacyjne i pasy zieleni

Przeprowadzono 6 kontroli.

Stan sanitarny skontrolowanych obiektów ocenia się jako dobry .

Wiaty przystankowe komunikacji podmiejskiej

Przeprowadzono 4 kontrole.

Stan sanitarny skontrolowanych obiektów ocenia się jako dobry .

3. Warunki sanitarne środowiska pracy.

Na terenie Powiatu Wrocławskiego w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w 2016 roku znajdowały się 323 zakłady zatrudniające 25116 osób. Były to zakłady o zróżnicowanej liczbie zatrudnionych tj.

- do 9 osób - 127 zakładów
- od 10 do 49 osób - 123 zakłady
- od 50 do 249 osób - 50 zakładów
- od 250 i więcej - 23 zakłady

W 2016 roku objęto nadzorem 77 zakładów zatrudniających 12403 osoby, co stanowiło ok. 49,38% ogółu zatrudnionych. Były to zakłady, w których istniały zagrożenia zawodowe tzn. pracownicy mieli kontakt z czynnikami szkodliwymi lub uciążliwymi dla zdrowia oraz zakłady zajmujące się produkcją i dystrybucją substancji i mieszanin chemicznych. Do czynników szkodliwych i uciążliwych należały:

- czynniki chemiczne – tj. dymy spawalnicze zawierające aerozole metali (żelazo, mangan, miedź, chrom, nikiel), gazy (tlenki azotu, tlenek węgla) kwasy, stosowane niebezpieczne substancje i mieszaniny chemiczne, tworzywa sztuczne (np. polistyren, polipropylen)
- czynniki fizyczne – tj. hałas, wibracja ogólna i miejscowa, mikroklimat gorący
- pyły – zawierające włókna azbestowe, wolną krystaliczną krzemionkę, pyły organiczne pochodzenia roślinnego i zwierzęcego
- czynniki uciążliwe – np. sposób wykonywania pracy, w tym ruchy monotypowe i wymuszona pozycja ciała.

W 2016 roku na terenie Powiatu przeprowadzono 88 kontroli. Na podstawie prowadzonego nadzoru oraz przeprowadzonych badań i pomiarów środowiska pracy stwierdzono, że w warunkach przekroczenia najwyższego dopuszczalnego stężenia lub natężenia czynników szkodliwych dla zdrowia pracowało 1462 osób co stanowiło 5,8% ogółu zatrudnionych. Przekroczenia dotyczyły głównie hałasu oraz pyłu zawierającego wolną krzemionkę. Występowały one najczęściej w przemyśle wydobywczym i elektromaszynowym oraz spożywczym. Pracodawcy, u których pracownicy byli narażeni na hałas sporządzili i wprowadzili w życie program działań organizacyjno- technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas ponadnormatywny. Oznakowano strefy narażenia. Pracownicy stosują środki ochrony słuchu. Poprawiono warunki pracy w zakresie przekroczeń normatywów higienicznych poprzez serwis i konserwację maszyn i urządzeń, modernizację systemu wentylacyjnego, zmiany technologiczne procesów produkcyjnych.

Dokonano kontroli warunków pracy i oceniono narażenie zawodowe pracowników zatrudnionych w poszczególnych zakładach w tym w zakładach produkujących tworzywa sztuczne. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: braku wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy (hałasu, zapylenia), braku rejestrów i kart badań i pomiarów w/w czynników szkodliwych, braku w ocenie ryzyka zawodowego zagrożeń występujących na stanowiskach pracy, braku instrukcji bhp stanowiskowych, braku szafek typu bhp, złego stanu sanitarno- higienicznego pomieszczeń, braku wentylacji w pomieszczeniach socjalnych i sanitarnych, braku znaków nakazujących stosowanie odpowiednich środków ochrony indywidualnej na stanowiskach pracy, na których występuje taka konieczność. Wydano decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Najczęściej stosowanymi zabezpieczeniami pracowników przed działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia były:

- hermetyzacja procesów technologicznych,
- wentylacja ogólna i miejscowa, klimatyzacja

- stosowanie ochron osobistych z certyfikatem Centralnego Instytutu Ochrony Pracy
- właściwa organizacja pracy (np. rotacja pracowników)

Warunki sanitarno– higieniczne kontrolowanych zakładów były bardzo zróżnicowane. Istniały zakłady, w których nie było zastrzeżeń pokontrolnych i takie, w których stwierdzano uchybienia.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami np. brakiem badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy, brakiem instrukcji bezpiecznej i higienicznej pracy, złym stanem sanitarno – technicznym pomieszczeń produkcyjnych oraz zaplecza socjalnego wszczęto postępowanie administracyjne oraz wydano stosowne decyzje administracyjne. Jednocześnie należy stwierdzić, że pracownicy w większości objęci byli profilaktyczną opieką lekarską oraz zapoznani z oceną ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy.

Skutkami biologicznymi narażenia zawodowego na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy były choroby zawodowe. W 2016 roku z terenu Powiatu Wrocławskiego zgłoszono 12 spraw dotyczących chorób zawodowych. Wydano 1 decyzję stwierdzającą chorobę zawodową pod postacią choroby zakaźnej – boreliozy.

Wydano 16 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej, w tym 4 przypadki dotyczyły spraw zgłoszonych w 2015 r.

4. Warunki sanitarne w placówkach oświatowo - wychowawczych

Na terenie Powiatu Wrocławskiego w 2016 r. skontrolowano 53 placówki, w tym:

- 13 żłobków,
- 12 przedszkoli,
- 4 punkty przedszkolne,
- 6 szkół podstawowych,
- 3 gimnazja,
- 4 zespoły szkół,
- 11 placówek sezonowych.

Przedmiotem oceny w czasie kontroli sanitarnych były :

- stan techniczny i sanitarny pomieszczeń,
- ilość i jakość urządzeń sanitarnych,
- prawidłowe meble dostosowane do wzrostu dzieci i młodzieży,
- posiadanie przez placówki atestów /certyfikatów na sprzęt meblowy, sportowy oraz urządzenia stanowiące wyposażenie placów zabaw,
- prawidłowo ułożone tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych,
- przestrzeganie przepisów bhp w zakresie stosowania substancji i mieszanin chemicznych,
- właściwe oświetlenie sztuczne,
- posiadanie infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- opieka medyczna nad uczniami,
- prowadzenie dożywiania w szkołach.

Charakterystyka poszczególnych grup obiektów

Żłobki, przedszkola, punkty przedszkolne

W 2016 r. z 32 żłobków objętych nadzorem skontrolowano 13. W żłobkach tych opiekę znalazło 278 dzieci. Skontrolowane placówki znajdowały się w budynkach przystosowanych, o dobrym standardzie techniczno-sanitarnym, posiadających właściwe warunki do utrzymania higieny. W 1 skontrolowanym żłobku funkcjonowało szambo, pozostałe placówki były podłączone do sieci kanalizacyjnej.

Wszystkie skontrolowane placówki posiadały plac zabaw lub teren rekreacyjny.

Z uwagi na wykonanie obowiązków określonych w decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu uzyskano poprawę warunków pobytu dzieci w 1 żłobku.

W 2016 r. skontrolowano 12 przedszkoli i 4 punkty przedszkolne na 64 w ewidencji.

W skontrolowanych placówkach opieką i nauką objętych było 821 dzieci. Ogółem przeprowadzono 21 kontroli.

Wszystkie skontrolowane przedszkola i punkty przedszkolne mieściły się w budynkach przystosowanych, o dobrym standardzie techniczno-sanitarnym; posiadały też właściwe warunki do utrzymania higieny. W 2 skontrolowanych przedszkolach funkcjonowały zbiorniki bezodpływowe, pozostałe placówki podłączone były do centralnej sieci kanalizacyjnej. Wszystkie skontrolowane placówki posiadały plac zabaw lub teren rekreacyjny. W trakcie kontroli nie odnotowano uchybień natury sanitarno-porządkowej. Stwierdzone zaś podczas kontroli nieprawidłowości dotyczyły tylko 1 placówki, w której stwierdzono zły stan techniczny ogrodzenia i brak certyfikowanego sprzętu i urządzeń na placu zabaw, jak również niezachowane standardy dostępności do urządzeń sanitarnych. Wszczęto postępowanie administracyjne, które skutkowało wystawieniem decyzji. Nadmienić należy, że obowiązki dotyczące zapewnienia właściwego stanu technicznego ogrodzenia oraz certyfikowanego sprzętu i urządzeń na placu zabaw zostały wykonane w roku sprawozdawczym.

Ergonomia mebli przedszkolnych była przedmiotem zagadnień kontrolnych ogółem w 12 przedszkolach i punktach przedszkolnych. Skontrolowano 452 stanowiska w 28 oddziałach. Nieprawidłowości nie odnotowano.

Szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne

Z 60 objętych ewidencją szkół wszystkich typów skontrolowano 13.

W 6 szkołach podstawowych naukę pobierało 831 uczniów, w 3 gimnazjach – 619 uczniów, zaś w 4 zespołach szkół uczyło się 1533 uczniów.

W 2016 r. podczas kontroli szkół w 1 placówce tj. Szkole Podstawowej w Węgrach ul. Szkolna 3 odnotowano budynek nieprzystosowany z uwagi na przechodnie sale lekcyjne, brak toalet uczniowskich na każdej kondygnacji, brak zaplecza higieniczno-sanitarnego przy sali gimnastycznej, jak i w złym stanie technicznym ze względu na zniszczoną stolarkę drzwiową, zły stan podłóg, ścian i sufitów w pomieszczeniach dydaktycznych, bardzo silne zawilgocenie ścian, szczególnie w przyziemiu budynku, gdzie zlokalizowane są sanitariaty uczniowskie i szatnie. Wydawane na dyrektora szkoły decyzje są realizowane w małym zakresie, gdyż placówka ta wymaga kapitalnego remontu i modernizacji, a na to potrzebne jest finansowe wsparcie organu prowadzącego. Ponadto kontrola przeprowadzona w tej placówce wykazała uchybienia natury sanitarno-porządkowej co skutkowało nałożeniem mandatu.

Nieprawidłowości odnotowano również w 1 szkole podstawowej, 1 gimnazjum i 1 zespole szkół w zakresie: złego stanu technicznego parkietów w salach stałego pobytu dzieci (dotyczy przedszkola w zespole), niezapewnienia stałego dostępu do ciepłej bieżącej wody w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych oraz braku możliwości pozostawiania podręczników przez uczniów. We wszystkich placówkach wszczęto postępowanie administracyjne i wystawiono decyzje. W przypadku 2 placówek obowiązki dotyczące: możliwości pozostawiania podręczników przez uczniów oraz zapewnienia bieżącej ciepłej wody zostały wykonane w roku sprawozdawczym.

W 2 skontrolowanych placówkach szkolnych funkcjonowało szambo, pozostałe placówki były podłączone do sieci kanalizacyjnej.

Z uwagi na wykonanie obowiązków określonych w decyzjach Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu uzyskano poprawę warunków nauki w 7 szkołach podstawowych i 1 gimnazjum. Rozbudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Długołęce ul. Szkolna 40 również przyczyniła się do znaczącej poprawy warunków nauki w tej placówce.

Wśród 13 skontrolowanych placówek szkolnych 1 nie posiadała warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego na terenie własnego obiektu; szkoła ta korzystała z wynajmowanej sali fitness. Ponadto 2 szkoły podstawowe i 2 gimnazja dodatkowo korzystały z basenu, sali specjalistycznej i boisk.

W trakcie pełnionego nadzoru nad higieną procesu nauczania oceniono dostosowanie mebli do wzrostu uczniów w 5 szkołach podstawowych i 3 zespołach szkół (w 29 oddziałach skontrolowano 519 stanowisk). Dokonano również oceny rozkładów zajęć lekcyjnych w 5 szkołach podstawowych, 3 gimnazjach i 4 zespołach szkół; w 88 oddziałach nie odnotowano nieprawidłowości.

Spośród 3 skontrolowanych gimnazjów 2 posiadały gabinety chemiczne, które były wyposażone w aktualne spisy niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin oraz karty charakterystyk. Substancje chemiczne i ich mieszaniny były przechowywane i oznakowane zgodnie z obowiązującymi przepisami. W trzecim gimnazjum zajęcia z chemii odbywały się w laboratoriach Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

Podczas kontroli zebrano informacje w zakresie dożywiania uczniów w szkołach:

- na 6 skontrolowanych szkół podstawowych tylko 2 zapewniły ciepłe posiłki obiadowe uczniom z których korzystało 130 uczniów, w tym 5 uczniów korzystało z posiłków dofinansowanych,

- wszystkie 3 skontrolowane gimnazja zapewniły pełne obiady 63 uczniom; 15 z nich korzystało z posiłków dofinansowanych,
- na 4 skontrolowane zespoły szkół 2 zapewniły pełne obiady dla 377 uczniów natomiast 1 zespół szkół zapewnił posiłki jednodaniowe dla 40 uczniów; 28 uczniom zapewniono posiłki dofinansowane.

Placówki sezonowe.

Podczas kontroli placówek wypoczynku w 2016 r. skontrolowano 4 wypoczynki w formie wyjazdowej (7 zgłoszonych) oraz 7 wypoczynków w miejscu zamieszkania na 31 zgłoszonych. Z wypoczynku w skontrolowanych placówkach skorzystało 316 dzieci i młodzieży.

Dzieci wypoczywały w dobrych warunkach łącznie z noclegami. Kontrole w zakresie zapewnienia czystej pościeli i bielizny pościelowej, ciepłej bieżącej wody do mycia jak również stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń mieszkalnych, magazynowych, węzłów sanitarnych oraz wszystkich innych pomieszczeń, z których korzystali uczestnicy wypoczynków nie wykazały zaniedbań.

Organizatorzy zapewнили dożywianie we wszystkich skontrolowanych placówkach wypoczynku

5. Stan sanitarny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego

Na terenie Powiatu Wrocławskiego w 2016 r. w rejestrze zakładów pod nadzorem PPIS we Wrocławiu znajdowało się 1 731 zakładów w tym:

- 285 zakładów produkcji żywności,
- 527 zakładów obrotu żywnością,
- 251 zakładów żywienia zbiorowego otwartego,
- 155 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego,
- 497 środków transportu,
- 16 wytwórni i miejsc obrotu wyrobami i materiałami do kontaktu z żywnością.

W 2016 r. ogółem skontrolowano 627 zakładów. Przeprowadzono w nich 770 kontroli sanitarnych w tym 107 w związku z interwencjami. Kontrole interwencyjne dotyczyły powiadomień alarmowych lub informacyjnych Głównego Inspektora Sanitarnego w ramach systemu RASFF (systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach) oraz wniosków konsumentów.

Wydano 65 decyzji administracyjnych w tym 2 decyzje unieruchomienia działalności zakładu oraz 1 decyzję zakazu wprowadzania produktu do obrotu. Decyzje administracyjne nakładały na przedsiębiorców obowiązek usunięcia nieprawidłowości technicznych, uzupełnienia lub weryfikacji dokumentacji GHP/GMP i HACCP. Za zaniedbania sanitarno-porządkowe nałożono 29 mandatów. Transport żywności do punktów sprzedaży detalicznej odbywał się środkami transportu dostosowanymi do rodzaju przewożonej żywności.

W grupie innych wytwórni żywności znajduje się 209 podmiotów wpisanych do rejestru PPIS we Wrocławiu, a największą ilość stanowią producenci produkcji pierwotnej.

W zakładach żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego nie odnotowano zatruc pokarmowych.

Procedury i instrukcje dobrej praktyki higienicznej (GHP) i dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) wdrożono w 998 zakładach żywnościowo-żywnieniowych. Zasady systemu HACCP (analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli) wdrożono w 911 zakładach tj. w 55 % zakładów. W pozostałych zakładach prowadzone jest postępowanie administracyjne mające na celu wyegzekwowanie obowiązku opracowania, wdrożenia i utrzymania procedur i instrukcji GHP/GMP oraz zasad systemu HACCP.

Z zakładów produkcyjnych, miejsc obrotu detalicznego i hurtowego, w wytwórniach i miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością pobrano do badań 158 próbek żywności. Wszystkie próbki spełniały wymagania.

W roku 2016 przeprowadzono kontrole graniczne zarówno towarów pochodzących z importu, jaki i wysyłanych na eksport poza Unię Europejską.

W czasie kontroli produktów pochodzących z importu przeprowadzono 519 kontroli dot. żywności i oceniono jej 817 partii. W przypadku materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością oceniono 1093 partie w czasie 456 kontroli.

W roku 2016 wydano 519 świadectw o braku zastrzeżeń do jakości zdrowotnej dla importowanej żywności oraz 304 dla żywności przeznaczonej na eksport.

W okresie sprawozdawczym dokonano 304 kontrole żywności wysyłanej na eksport, w trakcie których oceniono 1650 partii żywności.

Charakterystyka skontrolowanych zakładów

Zakłady produkcji środków spożywczych

Wytwórnice lodów i automaty do lodów

W rejestrze zakładów objętych nadzorem organów Inspekcji Sanitarnej zarejestrowano 1 wytwórnię lodów oraz 5 automatów do lodów. Przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych w tej grupie obiektów. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości sanitarnych, zakłady posiadały opracowaną i wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP. Stan sanitarno- techniczny tych zakładów był zadowalający.

Piekarnie

Na terenie Powiatu Wrocławskiego najliczniejszą grupę zakładów produkujących żywność stanowią piekarnie. W rejestrze wpisano 24 piekarnie. Przeprowadzono 37 kontroli w 23 zakładach objętych nadzorem. Wydano 16 decyzji administracyjnych. Za stwierdzone podczas kontroli sanitarnych nieprawidłowości sanitarno-higieniczne nałożono 4 mandaty.

W 96% zarejestrowanych piekarni wdrożono procedury i instrukcje dobrej praktyki higienicznej (GHP) i dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz zasady systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP).

Najczęściej spotykanymi nieprawidłowościami w tej grupie obiektów są:

- brak funkcjonalności pomieszczeń,
- brak prowadzenia kontroli własnej producentów lub jej dokumentowania, w tym brak wyników badań laboratoryjnych,
- brak wydzielonych pomieszczeń do ekspedycji gotowych wyrobów,
- brak wyników badań gotowych produktów,
- brak prawidłowego stanu technicznego pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych, socjalno-sanitarnych,
- brak oznakowania dla wprowadzanych do obrotu handlowego wyprodukowanych własnych wyrobów gotowych, w zakresie podania obowiązkowych informacji przekazywanych konsumentom na temat żywności nieopakowanej, w tym informacji na temat wszelkich składniki lub substancji pomocniczych w przetwórstwie wymienionych w załączniku II lub uzyskanych z substancji lub produktów wymienionych w załączniku II rozporządzenia 1169/2011, powodujących alergie lub reakcje nietolerancji, użytych przy wytworzeniu lub przygotowywaniu żywności i nadal obecnych w produkcie gotowym, nawet jeżeli ich forma uległa zmianie.

W tej grupie zakładów są produkowane produkty regionalne i tradycyjne, tj:

- Piekarnia przy Młynie przy ul. Wrocławskiej 18 w Jordanowie Śląskim,
- Piekarnia-Ciastkarnia przy ul. Wrocławskiej 55 w Rogowie Sobóckim.

Chleb chłopski z Rogowa Sobóckiego wpisano na Listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Jest to chleb pszenno- żytni produkowany metodą tradycyjną, na naturalnym zakwasie.

Odnotowano 1 kontrolę interwencją przeprowadzoną w ramach systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach.

W okresie sprawozdawczym wpisano do rejestru 1 nowopowstałą piekarnię- piekarnia Piotr Jurkowski ul. Okrzei 111, 55-080 Kąty Wrocławskie.

Ciastkarnie

W 2016 r. skontrolowano 9 ciastkarni. Wydano 7 decyzji administracyjnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w utrzymaniu czystości- nie nakładano mandatów na przedsiębiorców.

W 89% nadzorowanych zakładach wdrożono procedury i instrukcje GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP.

Najczęściej spotykane nieprawidłowości w tej grupie obiektów to:

- brak możliwości zapewnienia prawidłowej funkcjonalności pomieszczeń,
- nieprawidłowy stan techniczny ścian, sufitów lub posadzek,
- brak zachowania segregacji surowców od półproduktów i gotowych wyrobów w urządzeniach chłodniczych,
- brak wyników badań gotowych produktów, brak oznakowania dla wprowadzanych do obrotu handlowego wyprodukowanych własnych wyrobów gotowych, w zakresie podania obowiązkowych informacji przekazywanych konsumentom na temat żywności nieopakowanej, w tym informacji na temat wszelkich składniki lub substancji pomocniczych w przetwórstwie wymienionych w załączniku II lub uzyskanych z substancji lub produktów wymienionych w załączniku II rozporządzenia 1169/2011, powodujących alergie lub reakcje nietolerancji, użytych przy wytworzeniu lub przygotowywaniu żywności i nadal obecnych w produkcie gotowym, nawet jeżeli ich forma uległa zmianie.

W zakładach tych w celu poprawy warunków transportu wyrobów ciastkarskich z miejsc produkcji do punktów sprzedaży właściciele systematycznie dokonują wymiany, środków transportu na rzecz samochodów chłodni.

W ciastkarniach pobrano do badań laboratoryjnych 10 próbek żywności- wszystkie prawidłowe.

Przetwórnictwo owocowo-warzywne

Na terenie Powiatu Wrocławskiego w 2016 r. funkcjonowało 11 przetwórnictw owocowo-warzyny. Do tej grupy zakładów należą kwaszarnie kapusty i ogórków, zakład obróbki wstępnej, rozdrabniania i konfekcjonowania warzyw oraz winiarnia produkująca wina gronowe w oparciu o owoce z własnej winnicy. Skontrolowano 9 zakładów, przeprowadzono w nich 13 kontroli. Celem zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego, prawidłowego znakowania produktów wydano 3 decyzje administracyjne.

We wszystkich nadzorowanych przetwórnich owocowo-warzywnych opracowano i wdrożono procedury i instrukcje GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP.

Browary

W rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS wpisane są 2 browary: Mini Browar działający przy Gospodzie Pod Czarnym Kurem w Chrzastawie Wielkiej oraz Browarnia Sobótka Górka ul. Osiedle Browarnicze w Sobótce.

W Mini Browarze w Chrzastawie Wielkiej odbywa się produkcja piwa niepasteryzowanego wyłącznie na potrzeby restauracji. Browarnia Sobótka Górka prowadzi działalność w zakresie produkcji piwa regionalnego o zawartości 10%, 12% i 16% ekstraktu.

Skontrolowano w 2016 r. 1 browar zlokalizowany w powiecie. Stan sanitarno- techniczny tego zakładu jest prawidłowy.

Wpisane do rejestru browary posiadają opracowaną dokumentację dobrych praktyk higienicznych i produkcyjnych oraz zasady systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli HACCP.

Wytwórnice naturalnych wód źródłanych i stołowych

Na terenie Powiatu Wrocławskiego znajduje się Rozlewnia Wód Źródłanych w Jordanowie Śląskim. Zakład jest wpisany do rejestru i posiada decyzję zatwierdzenia w zakresie produkcji i sprzedaży napojów bezalkoholowych gazowanych i niegazowanych, wody źródlanej gazowanej i niegazowanej w opakowaniach jednostkowych oraz wydmuchu butelek PET z preformy dla własnych potrzeb oraz magazynowania i sprzedaż wody mineralnej i źródlanej gazowanej i niegazowanej w opakowaniach jednostkowych produkowanej w Zakładzie Produkcyjno-Handlowo-Usługowym INEX sp. z o.o. Rozlewnia Wód Mineralnych w Krynicy – Zdrój, ul. Wiejska 48.

Jest to zakład o dobrym stanie sanitarno- technicznym. Zakład posiada opracowaną dokumentację GHP/GMP i HACCP.

Zakłady garmażeryjne

W rejestrze wpisanych jest 7 zakładów garmażeryjnych. Nadzorem objęto wszystkie zakłady. Przeprowadzono 9 kontroli. Wszystkie skontrolowane zakłady posiadają wdrożone procedury i instrukcje GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP. W tej grupie zakładów stan sanitarno – techniczny jest zróżnicowany. Pod nadzorem PPIS we Wrocławiu znajdują się zakłady o dobrym stanie sanitarno-technicznym, wyposażone w urządzenia produkcyjne wykonane ze stali nierdzewnej i prawidłowo rozwiązaną funkcjonalnością, eliminującą zanieczyszczenia krzyżowe oraz zakłady, które ze względu na lokalizację są нефunkcjonalne, bez możliwości rozbudowy i modernizacji.

W zakładach tych najczęściej kwestionuje się brak funkcjonalności pomieszczeń. Transport wyrobów garmażeryjnych do punktów sprzedaży detalicznej odbywa się środkami transportu przystosowanymi do przewozu środków spożywczych z możliwością stałego monitoringu temperatury w części ładunkowej.

Wytwórnice wyrobów cukierniczych

W okresie sprawozdawczym nadzorem objęto 6 wytwórni wyrobów cukierniczych, przeprowadzono łącznie 6 kontroli.

Wytwórnice cukiernicze systematycznie modernizują linie produkcyjne i rozszerzają asortyment produkowanych wyrobów. Zakłady w tej grupie obiektów charakteryzują się dobrym stanem sanitarno – technicznym.

We wszystkich zakładach wdrożono procedury i instrukcje GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP. Ponadto w wielu zakładach wdrożono systemy zapewnienia jakości zgodnie z normami PN-EN-ISO. Niektóre firmy utrzymują certyfikaty w zakresie systemu BRC i IFS.

Wytwórnice koncentratów spożywczych

W okresie sprawozdawczym nadzorem objęto 2 wytwórnice koncentratów spożywczych, tj. zakład produkujący mieszanki koncentratów, polepszacze do wypieku pieczywa i wyrobów ciastkarskich z udziałem preparatów enzymatycznych oraz zakład produkcji proszku lodowego i gofrowego.

W zakładach tych przeprowadzono 3 kontrole sanitarne. Stan techniczny tych zakładów jest prawidłowy- nie prowadzono postępowania administracyjnego.

Produkcja w tych zakładach oparta jest na wdrożonych procedurach i instrukcjach GMP/GHP oraz zasadach systemu HACCP. Ponadto w obu zakładach wdrożono systemy zapewnienia jakości wg normy EN-ISO 9001:2001. Systemy bezpieczeństwa i jakości certyfikowane są przez upoważnione firmy zewnętrzne.

Pozostałe zakłady produkcji żywności:

Do grupy tych obiektów należą m.in.:

- zakład produkcji syropów skrobiowych i preparatów pochodnych,
- zakład konfekcjonowania ryżu i kasz,
- zakład produkcji wafli ryżowych,
- wytwórnia ryżu preparowanego,
- zakład konfekcjonowania wyrobów czekoladowych,
- gorzelnia,
- wytwórnice tłuszczów roślinnych,
- wytwórnice suplementów diety,
- zakłady przemysłu zbożowo- młynarskiego,
- podmioty prowadzące produkcję pierwotną żywności pochodzenia roślinnego.

W ww. zakładach przeprowadzono 60 kontroli. W celu poprawy stanu sanitarnego wydano 4 decyzje administracyjne. W zakładach tych wdrożono procedury i instrukcje GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP i inne systemy jakości, a w zakładach produkcji pierwotnej – procedury dobrej praktyki rolniczej. Do rejestru zakładów pod nadzorem PPIS we

Wrocławiu sukcesywnie na wniosek przedsiębiorców dopisywane są zakłady produkcji pierwotnej prowadzące działalność w zakresie produkcji produktów pierwotnych pochodzenia roślinnego m.in. warzywa, owoce oraz zboża.

W grupie tych obiektów w Zakładzie Konfekcjonowania żywności przy ul. Wrocławskiej w Długołęce wydano decyzję nakazującą zakaz wprowadzania do obrotu produktów pn. „Stewia liście mielone” oraz „Stewia liście pocięte”. Na podstawie decyzji Komisji z dnia 22 lutego 2000 r. odmawiającej wprowadzenie na rynek rośliny oraz suszonych liści *Stevia rebaudiana* Bertoni jako nowej żywności lub nowego składnika żywności zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 258/97 Parlamentu Europejskiego i Rady (2000/196/WE) oraz na podstawie art. 121 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2015 r. poz. 594, późn.zm.) w przypadku wątpliwości, czy żywność wprowadzana do obrotu była dotychczas stosowana w celu żywienia ludzi, podmiot działający na rynku spożywczym jest obowiązany przedstawić, na żądanie właściwego organu urzędowej kontroli żywności, dokumentację potwierdzającą historię stosowania tej żywności oraz określającą, w jakiej postaci żywność ta lub składniki były w celu żywienia ludzi w państwach członkowskich Unii Europejskiej przed dniem 15 maja 1997 r. Przedsiębiorca nie posiadał ww. dokumentacji.

Miejsca obrotu środkami spożywczymi

Sklepy, kioski spożywcze, obiekty ruchome i tymczasowe i inne obiekty obrotu żywnością

W rejestrze zakładów w 2016 r. znajduje się:

- 366 sklepów spożywczych w tym 19 super i hipermarketów,
- 7 kiosków,
- 8 obiektów ruchomych i tymczasowych,
- 35 innych obiektów obrotu żywnością.

Skontrolowano 191 sklepów (w tym 9 super i hipermarketów), 6 obiektów ruchomych i tymczasowych, 12 innych obiektów obrotu detalicznego żywnością. Przeprowadzono w nich 246 kontroli w tym 14 w super i hipermarketach.

W związku z interwencjami przeprowadzono w tej grupie obiektów 66 kontroli. Część wniosków uznano za zasadne. Zarzuty wnioskodawców dotyczyły głównie braku prawidłowego stanu sanitarnego sklepów, nieprzestrzegania ciągłości łańcucha chłodniczego dla środków spożywczych łatwopsujących się oraz wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości.

Wydano 24 decyzje administracyjne, nałożono 10 mandatów karnych.

W 385 zakładach tej grupy obiektów wdrożono procedury i instrukcje GHP, w 382- zasady systemu HACCP. W większości zakładów system HACCP wdrożono na zasadach wstępnych tj. w oparciu o procedury i instrukcje GHP, po dokonaniu analizy zagrożeń mikrobiologicznych i fizyko-chemicznych magazynowanej i wprowadzanej do obrotu żywności.

Podczas kontroli sanitarnych najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- niedostosowanie masy towarowej do możliwości magazynowych i ekspedycyjnych,
- brak przestrzegania segregacji asortymentowej na regałach i w urządzeniach chłodniczych,
- brak przestrzegania procedur i instrukcji GHP i podstawowych zasad higieny,
- brak zachowanej higieny personelu,
- zły stan sanitarno- techniczny.

W grupie obiektów ruchomych i tymczasowych wydano 1 decyzję unieruchomienia działalności zakładu.

Magazyny hurtowe

W 2016 r. w ewidencji PSSE we Wrocławiu znajdowało się 111 magazynów hurtowych. W zakładach tych przeprowadzono 75 kontroli sanitarnych, w tym 20 interwencyjnych w związku z powiadomieniami alarmowymi lub informacyjnymi Głównego Inspektora Sanitarnego w ramach systemu RASFF mającymi na celu nadzorowanie procesu wycofania z obrotu żywności niebezpiecznej. Wydano 1 decyzję administracyjną. Nałożono 6 mandatów karnych. Mandaty karne nałożono za brak wdrożenia i przestrzegania opracowanych procedur i instrukcji GHP, nieprawidłowy stan sanitarno- porządkowy.

Do badań laboratoryjnych w roku sprawozdawczym pobrano w tej grupie obiektów 106 próbek żywności – żadnej nie zdyskwalifikowano.

Wszystkie nadzorowane hurtownie posiadają opracowaną dokumentację GHP, zasady systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli HACCP.

Systematycznie następuje poprawa stanu technicznego magazynów hurtowych wynikająca z przenoszenia istniejących hurtowni, dotychczas funkcjonujących w starych budynkach, do nowoczesnych centrów logistycznych.

W Powiecie Wrocławskim funkcjonują Centra Logistyczne na terenie, których działają liczne hurtownie wprowadzające do obrotu różne produkty w tym środki spożywcze. Warunki magazynowania żywności w tych obiektach są prawidłowe. Większość tych obiektów dysponuje pomieszczeniami magazynowymi o dużych powierzchniach użytkowych, z zapleciami socjalnymi spełniającymi wymagania techniczne, sanitarne o wysokim standardzie. Zakłady te wyposażone są w doki załadowczo- rozładowcze z placami manewrowymi.

Środki transportu

W rejestrze PPIS we Wrocławiu znajduje się 497 środków transportu. W okresie sprawozdawczym kontrole sanitarne środków transportu przeprowadzano przede wszystkim w związku ze zgłaszanymi przez właścicieli samochodów wnioskami o zatwierdzenie i wpis do rejestru. Zatwierdzono i wpisano do rejestru w 2016 r. 119 środków transportu. Do oględzin przedstawiane są w większości przypadków nowozakupione środki transportu

z nowoczesnym wyposażeniem, urządzeniami monitorującymi nie tylko temperaturę przewozu żywności ale czas transportu, postępu tj. elektroniczne termometry, rejestratory, tachografy.

Przeprowadzono kontrole sanitarne 119 samochodów. Stan sanitarno- techniczny skontrolowanych samochodów był zadowalający.

Zakłady żywienia zbiorowego otwarte

W 2016 r. w rejestrze zakładów objętych nadzorem organów Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 251 zakładów żywienia zbiorowego otwartego (w tym 125 zakładów małej gastronomii). W okresie sprawozdawczym skontrolowano 80 zakładów gastronomicznych, w tym 30 zakładów małej gastronomii. Przeprowadzono w nich 102 kontrole w tym 26 w związku z interwencjami. Wydano 6 decyzji administracyjnych. Decyzje administracyjne nakładano celem zapewnienia prawidłowego stanu technicznego pomieszczeń oraz przeprowadzenia w ramach kontroli własnej badań laboratoryjnych produkowanych potraw. Nałożono 7 mandatów. W jednym z zakładów tj. restauracji Mazur w Siechnicach ul. Osiedłowa 25 wydano decyzję unieruchomienia.

W roku sprawozdawczym wpisano do rejestru 27 nowopowstałych zakładów w tym 13 zakładów małej gastronomii.

W 213 zakładach opracowano procedury i instrukcje GHP/GMP, a w 198- zasady systemu HACCP. W większości zakładów system HACCP wdrożono na zasadach wstępnych.

Przeprowadzono 3 kontrole interwencyjne w tej grupie obiektów:

- Pizzerii Piu w Bielanych Wrocławskich. Wniosek skierowano w związku z nieprawidłową jakością zdrowotną serwowanych potraw w zakładzie. Podczas kontroli nie potwierdzono zarzutów wnioskodawcy lecz stwierdzono szereg innych nieprawidłowości sanitarno- porządkowych, za które osobę winną zaniedbań ukarano mandatem karnym.
- Restauracji Mazur ul. Osiedłowa 25 w Siechnicach. Wniosek dotyczył niewłaściwego stanu utrzymania czystości pomieszczeń, urządzeń i sprzętu oraz braku dopływu bieżącej wody w zakładzie. Wniosek uznano za zasadny.
- Pizzerii Roberto Duo pl. 1 Maja 42, Kąty Wrocławskie w związku z brakiem orzeczenia lekarskiego do celów sanitarno- epidemiologicznych pracownika zakładu. Wniosek skarżącego nie został potwierdzony.

Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego

W 2016 r. w rejestrze PPIS we Wrocławiu znajdowało się 155 zakładów. W grupie tych obiektów funkcjonowały:

- 19 stołówek pracowniczych,
- 14 bufetów przy zakładach pracy,
- 4 bloki żywienia w szpitalach,
- 3 bloki żywienia w domach opieki społecznej,
- 25 stołówek w żłobkach i domach małego dziecka,
- 19 stołówek szkolnych,
- 1 stołówka w internacie,
- 2 stołówki na koloniach i półkoloniach,
- 53 stołówek w przedszkolach,
- 1 stołówka w domu dziecka i młodzieży,
- 4 stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych,
- 3 zakłady usług cateringowych,
- 7 innych zakładów żywienia.

W okresie sprawozdawczym skontrolowano 57 zakładów, przeprowadzono w tych zakładach 70 kontroli sanitarnych w tym 4 w związku z interwencjami. Wydano 1 decyzję administracyjną. We wszystkich zakładach opracowano dokumentację dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej, zasady systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli HACCP. Za nieprawidłowy stan sanitarny nałożono na przedsiębiorcę 1 mandat.

Stołówki w żłobkach i domach małego dziecka

W rejestrze PPIS wpisanych jest 25 stołówek. W 2016 r. przeprowadzono 11 kontroli w 10 skontrolowanych zakładach. We wszystkich nadzorowanych zakładach opracowano i wdrożono dokumentację dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej oraz zasady analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli HACCP. Stan sanitarno- techniczny skontrolowanych zakładów był prawidłowy, nie nakładano mandatów karnych na przedsiębiorców, nie prowadzono postępowania administracyjnego.

Stołówki w przedszkolach

W rejestrze zakładów objętych nadzorem PPIS we Wrocławiu znajdują się 53 stołówki w przedszkolach zlokalizowanych w Powiecie Wrocławskim. W 2016 r. przeprowadzono 18 kontroli sanitarnych w blokach żywienia w przedszkolach w tym w 10 prowadzących samodzielną produkcję potraw dla dzieci i w 8 prowadzących żywienie dzieci w systemie cateringowym. Wszystkie zakłady wpisane do rejestru posiadają wdrożone procedury i instrukcje GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP. W części zakładów prowadzone są wydawalnie posiłków utworzone w ramach rządowego programu dożywiania dzieci.

W niektórych zarejestrowanych blokach żywienia w przedszkolach i punktach przedszkolnych żywienie dzieci realizowane jest poprzez zewnętrzne firmy cateringowe. Posiłki wydawane dzieciom do konsumpcji przygotowywane są na podstawie jadłospisów

dekadowych układanych przez personel przedszkoli tj. intendentki i kucharki lub przez pracowników firm cateringowych. W placówkach, które nie posiadają wydzielonych i prawidłowo wyposażonych zmywalni naczyń stołowych, posiłki dla dzieci wydawane są w naczyniach jednorazowego użytku.

W trakcie kontroli sanitarnych najczęściej kwestionowano:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń, urządzeń i sprzętów,
- nieprawidłowy układ funkcjonalny pomieszczeń.

W Powiecie Wrocławskim dokonano odbioru 5 nowopowstałych przedszkoli: prowadzących żywienie w systemie cateringowym.

Stołówki pracownicze

W roku sprawozdawczym skontrolowano 10 stołówek pracowniczych, przeprowadzono 10 kontroli. Wszystkie zakłady wpisane do rejestru PPIS we Wrocławiu posiadają opracowaną dokumentację GHP/GMP oraz HACCP. Podczas kontroli sanitarnych kwestionowano nieprawidłowy układ funkcjonalny pomieszczeń, krzyżowanie się dróg czystych z brudnymi. Odnotowano 1 interwencję w tej grupie obiektów.

Bloki żywienia w szpitalach

W tej grupie zakładów ujęte są kuchnie centralne, kuchnie zależne oraz rozdzielnie posiłków i kuchenki oddziałowe.

W okresie sprawozdawczym nadzorem objęto 3 bloki żywienia w szpitalach tj:

- blok żywienia w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym dla Dzieci prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Św. Józefa, Wierzbice, ul. Lipowa 44,
- blok żywienia w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym prowadzonym przez Zgromadzenie Sióstr od Opatrzności Bożej ul. Dąbrowskiego 8, 55-010 Św. Katarzyna
- blok żywienia w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym dla Dzieci im. Jana Pawła II prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej 55-080 Kąty Wrocławskie, Jaskotle 21.

We wszystkich blokach żywienia zakładach opracowana jest dokumentacja i wdrożone są zasady dobrych praktyk GHP i GMP oraz wdrożony jest system HACCP. W wielu zakładach przeprowadzone zostały audyty systemu HACCP, w związku z wdrażaniem systemu ISO.

Pozostałe zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Do grupy tych obiektów należą m.in.:

- bufety przy zakładach pracy,
- bloki żywienia w domach opieki społecznej,
- stołówki szkolne,
- stołówka w internacie,
- stołówka na koloniach/ półkoloniach
- stołówka w domu dziecka,
- stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych,
- zakład usług cateringowych,
- inne zakłady żywienia.

W zakładach tych przeprowadzono 31 kontroli. We wszystkich zakładach opracowano i wdrożono zasady dobrych praktyk higienicznych i produkcyjnych oraz zasady systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli HACCP.

Podczas czynności kontrolnych w Zakładzie Usług Cateringowych Gramar przy ul. Świerczewskiego 33 w Siechnicach stwierdzono szereg nieprawidłowości dotyczących stanu sanitarno- technicznego pomieszczeń, urządzeń i sprzętów, przechowywania żywności bez zachowania segregacji, a także braku skutecznie działającej wentylacji mechanicznej, nieprawidłowego stanu porządkowego a także niezachowania higieny osobistej przez zatrudniony personel. Zastosowano sankcje karne, wszczęto postępowanie administracyjne. Ponadto w związku z wnioskiem w sprawie nieprawidłowego sposobu żywienia dzieci uczęszczających do SP w Siechnicach prowadzonego przez Zakład Usług Cateringowych Gramar przeprowadzono kontrolę interwencyjną. Stwierdzono szereg nieprawidłowości sanitarnych, na przedsiębiorcę nałożono mandat karny i wydano decyzję zagrożenia unieruchomieniem zakładu. Podmiot prowadzący działalność gospodarczą złożył wniosek o wykreślenie zakładu z rejestru PPIS w związku z jego likwidacją.

6. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

Do zadań Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego należy:

podejmowanie działań mających na celu zapobieganie negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi na etapie planowania, projektowania i dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych - poprzez realizację zasadniczych działań wynikających z zapisów ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1412 z późn. zm.) oraz obowiązujących przepisów prawnych, w tym m. in.: ustawy z dnia 07 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2016 r. poz. 290 z późn. zm.), ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.), ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2016 r. poz. 788 z późn. zm.)

Warunki sanitarne nadzorowane są m. in. poprzez:

- uzgadnianie, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzanej dla projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- opiniowanie, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- uczestniczenie, na wniosek organu samorządowego, w postępowaniu w sprawie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko:
 - wydawanie opinii w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla przedsięwzięć zaliczanych do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko a w przypadku stwierdzenia obowiązku przeprowadzenia tej oceny, określenia zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko
 - wydawanie opinii w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć zaliczanych do mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko
 - opiniowanie środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych
- opiniowanie warunków zabudowy oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego
- opiniowanie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz przebudowy obiektów budowlanych lub ich części
- wydawanie opinii o zgodności z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej przedsięwzięć, których realizacja jest wspomagana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ze Środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej
- wydawanie opinii dotyczących projektów planów remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi
- wydawanie opinii dotyczących warunków przeprowadzenia działań naprawczych w odniesieniu do szkody w środowisku

- wydawanie zgody na włączenie do eksploatacji urządzeń wodociągowych oraz stosowanie materiałów, wyrobów i preparatów, użytych w instalacjach i urządzeniach służących do uzdatniania i przesyłania wody
- kontrole obiektów w trakcie budowy, na wnioszek strony (inwestora, wykonawcy)
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów nowo wybudowanych lub w których wykonano prace budowlane związane z rozszerzeniem działalności lub ze zmianą sposobu użytkowania obiektu lub lokalu (obiekty użyteczności publicznej, obiekty przemysłowe, obiekty służby zdrowia, oświaty i wychowania, obiekty nauki, lokale gastronomiczne, handlowe, apteki, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie i odnowy biologicznej, obiekty usługowe różnego przeznaczenia)
- wydawanie opinii sanitarnej dla obiektów lub lokali odnośnie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych, określonych przepisami (np. obiekty służby zdrowia, oświaty i wychowania, obiekty nauki, lokale gastronomiczne, handlowe, apteki, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie i odnowy biologicznej)
- wyrażenie zgody w oparciu o rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1422)
- zajęcie stanowisk, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, w sprawie interwencji ludności na uciążliwości spowodowane m. in. działalnością obiektów lub lokali

Wydane opinie sanitarne, postanowienia, decyzje, uzgodnienia, wystąpienia miały na celu zapobieganie negatywnym wpływom czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi oraz kontrolę przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i sanitarne.

W 2016 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, rozpatrzył 545 spraw dotyczących Powiatu Wrocławskiego, wydał łącznie 195 opinii w tym m. in w formie: opinii sanitarnych, zaświadczeń i uzgodnień - 87, postanowień – 108, w tym między innymi:

- 1 uzgodnienie (w formie postanowienia) dotyczące zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
- 65 uzgodnień (w formie postanowienia) dotyczących zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
- 2 opinie dotyczące projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zajętych w formie stanowiska wydanego w trybie art. 25 ust. 2 pkt. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
- 45 opinii dotyczących projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w tym 5 formie postanowienia oraz 40 w formie stanowiska wydanego w trybie art. 25 ust. 2 pkt. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
- 63 opinie dotyczące potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w tym 31 formie postanowienia oraz 32 w trybie art. 78 ust. 4 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko
- 7 opinii (w formie postanowienia) dotyczących środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia,

- 1 opinię dotyczącą dokumentacji projektowej, w tym 0 opinii negatywnych
- 242 stanowisk dotyczących dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych, zgłoszonych na podstawie art. 56 ustawy Prawo budowlane, w tym 51 stanowisk w formie opinii oraz 191 stanowisk w trybie art. 56 ust. 2 ustawy Prawo budowlane
- 29 opinii dotyczących stwierdzenia spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych
- 91 opinii w sprawach niewymienionych powyżej (w tym 34 w formie pisma)

Ponadto, w 2016 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajął:

- 4 stanowiska dotyczące interwencji (dotyczyły one głównie uciążliwości związanych z emisją hałasu od prowadzonej działalności w obiekcie oraz emisją zapachów z uwagi na niesprawną wentylację w obiekcie a także w związku z samowolą budowlaną
- 51 stanowisk w sprawie zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzania projektów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

Wykonując zadania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu przeprowadził 87 kontroli obiektów budowlanych.

Wydane opinie dotyczyły głównie:

- stwierdzenia wymagań higienicznych i zdrowotnych w obiektach budowlanych, realizowanych bez nałożonego obowiązku uzyskania pozwolenia na użytkowanie obiektu (obiekty ochrony zdrowia, np. gabinety lekarskie, apteki, hurtownie farmaceutyczne, obiekty żywnościowe i żywieniowe, np. lokale gastronomiczne, sklepy spożywcze, obiekty oświaty, np. przedszkola, punkty przedszkolne, żłobki, świetlice środowiskowe, lokale usługowe, np. gabinety kosmetyczne, zakłady fryzjerskie i odnowy biologicznej)
- dopuszczenia do użytkowania obiektu budowlanego, zgłoszonego na podstawie art. 56 ustawy Prawo budowlane (obiekty użyteczności publicznej, obiekty przemysłowe, obiekty oświaty i wychowania, obiekty nauki i dydaktyczne, centra magazynowo-logistyczne, budynki biurowo-usługowo-handlowe, hotele, budynki mieszkalne wielorodzinne w tym z częścią usługową, duże sklepy i pawilony handlowe), m.in.:
 - budynek produkcyjny z częścią biurowo-socjalną oraz budynek magazynowy, ul. Zabrodzie 28, Kąty Wrocławskie
 - hala sportowa, ul. Kopernika 14, Żórawina,
 - hala magazynowa z częścią socjalno-biurową, infrastrukturą techn. i obiektami towarzyszącymi obręb Mirków, gm. Długołęka,
 - Centrum Basenowe Ślęza-Bielany Wrocławskie, Ślęza-Bielany Wrocławskie,
 - hala produkcyjno-magazynowa (wraz z multipakowaniem) z budynkami technicznymi i budynkiem socjalno-biurowym wraz z obiektami i infrastrukturą towarzyszącą-Faza III i IV - Etap I (część budynku w osiach 1-13/F-A oraz 13-13b/A2a-A tj. Hala produkcyjna i hala multipakowania), ul. Chomicza 11a, Nowa Wieś Wrocławska, gm. Kąty Wrocławskie

- Zakład Produkcji Wyrobów z Tworzyw Sztucznych, ul. Nowowiejska 34, Kąty Wrocławskie
- budowa Zespołu Szkolno-Przedszkolnego ze Żłobkiem i Świetlicą Wiejską z instalacjami wewnętrznymi wraz z obiektami towarzyszącymi, urządzeniami i częścią infrastruktury technicznej: placami: szkolnym i zabaw, boiskiem wielofunkcyjnym, bieżnią, małą architekturą, zielenią, zjazdami, drogami wewnętrznymi z placami manewrowymi, miejscami postojowymi i gromadzenia odpadów, oświetlenia terenu, ogrodzeniem, przyłączami: wodociągowym, kanalizacji sanitarnej, deszczowej z drenażem oraz studniami chłonnymi w miejscowości Wysoka, przy ul. Chabrowej
- budowa salonu samochodowego wraz z serwisem blacharsko – lakierniczym, myjnią automatyczną oraz magazynem opon przy ul. Wrocławskiej 56 w Długołęce (dwa salony ekspozycji i sprzedaży samochodów tj. salon samochodów BMW oraz samochodów Jaguar i Land Rover z częścią wystawienniczą oraz serwisem blacharsko-lakierniczym)

Wydane postanowienia dotyczyły głównie:

- postępowania w sprawie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, tj. wydania opinii dotyczącej potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko a w przypadku stwierdzenia potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko również określenia zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko lub opiniowania środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięć pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, m. in.:
- budowa trzech hali magazynowo-produkcyjnych oraz węzła betonarskiego w zakładzie Betard Sp. z o.o. mieszczącego się przy ul. Polnej 30 w Długołęce
- przedsięwzięcie pn. „Przetwarzanie odpadów inne niż niebezpieczne na działce o nr ewidencyjnym 216/1, obręb Stary Zamek”
- przedsięwzięcia pn.: "Budowa linii montażu akumulatorów samochodowych w zakładzie Heesung Electronics Poland Sp. z o. o. zlokalizowanym przy ul. Innowacyjnej 1 w Biskupicach Podgórnych na działce nr 2/21 na terenie Tarnobrzelskiej Specjalistycznej Strefy Ekonomicznej „Europark Wisłosan” podstrefy Wrocław - Kobierzyce”
- budowa centrum logistycznego HE Wrocław 3 - budowa 2 hal produkcyjno-magazynowych z częściami socjalno-biuroowymi wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w miejscowości Siechnice
- budowa parku logistycznego Nowa Wieś Wrocławska wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz zapleczem biurowo-socjalnym w Nowej Wsi Wrocławskiej
- budowa centrum logistyczno-przemysłowego z infrastrukturą techniczną w miejscowości Nowa Wieś Wrocławska
- przedsięwzięcie pod nazwą: „Prace na linii kolejowej nr 143 na odcinku Kluczbork-Oleśnica-Wrocław” na terenie województwa opolskiego i dolnośląskiego (od 69,876 do km 162,800) – dot. terenu Powiatu Wrocławskiego
- budowa hali produkcyjno-magazynowej na zbieranie i przetwarzanie odpadów innych niż niebezpieczne wraz z zagospodarowaniem terenu na działkach nr 100 i 101, obr. Garncarsko
- budowa Fabryki Baterii LG CHEM zlokalizowanej w Biskupicach Podgórnych
- przedsięwzięcie pod nazwą: „Rozbudowa zakładu przetwarzania odpadów J. K. w Węgrach”, gm. Żórawina”
- przedsięwzięcie pod nazwą: „Instalacja do produkcji granulatu foliowego” w Żórawinie,

- przedsięwzięcie pn.: "Ślęza-retencja i bioróżnorodność", polegające na utrzymaniu śródlądowych wód powierzchniowych, odtworzeniu stanu ich dna lub brzegów oraz konserwacji lub remoncie istniejących budowli, lokalizowane na obszarze 5 gmin: Borów, Jordanów Śląski, Kobierzyce, Strzelin i Żórawina
- budowa Małej Elektrowni Wodnej "Jazz Ratowice" w Ratowicach w km 227+400 rzeki Odry planowanego w obrębie Ratowice, gm. Czernica

Biorąc pod uwagę wymagania higieniczne i sanitarne, działania inwestycyjne realizowane w 2016 roku na terenie Powiatu Wrocławskiego, nie spowodowały istotnych zagrożeń dla środowiska w tym na zdrowie ludzi

7. Wychowanie zdrowotne i promocja zdrowia

W 2016 r. programy i akcje oświatowo-zdrowotne, podobnie jak w latach ubiegłych, adresowano głównie do środowisk szkolnych (różnego typu i szerokości). Skoncentrowano się głównie na: promowaniu zdrowego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem racjonalnej diety, aktywności fizycznej, niepalenia tytoniu i stosowania innych używek, profilaktyce chorób zakaźnych, profilaktyce chorób nowotworowych.

Podsumowano kolejne edycje koordynowanych i współrealizowanych przez PSSE we Wrocławiu przedsięwzięć prozdrowotnych o zasięgu ogólnopolskim i lokalnym, między innymi:

- X edycję ogólnopolskiego programu edukacyjnego „Trzymaj formę”, adresowanego do gimnazjalistów, a także uczniów klas V-VI szkół podstawowych, który ma na celu kształtowanie prozdrowotnych nawyków poprzez promocję zasad aktywności fizycznej i zbilansowanej diety.

W przedsięwzięciu tym wzięło udział, 8 placówek z Powiatu Wrocławskiego, działaniami w szkołach zostało objętych 1587 uczniów;

- lokalne działania w ramach Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce:

- program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas” o zasięgu ogólnopolskim, w którym aktywny udział wzięło w minionym roku 9 placówek przedszkolnych z Powiatu Wrocławskiego, działaniami objęto 471 dzieci oraz 67 ich rodziców i opiekunów. Przedsięwzięcie ma na celu zwiększenie świadomości osób dorosłych na temat szkodliwości biernej inhalacji dzieci dymem tytoniowym oraz promowanie stylu życia wolnego od dymu tytoniowego, wzrost świadomości dzieci w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego,

- program szkolnej edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej „Nie pal przy mnie, proszę”- zrealizowany w 5 szkołach podstawowych w Powiecie Wrocławskim. W zajęciach wzięło udział 429 uczniów. Przedsięwzięcie to ma na celu podnoszenie świadomości dzieci dotyczącej wpływu każdego człowieka na stan zdrowia poprzez styl życia, podniesienie poziomu wiedzy na temat szkodliwości palenia tytoniu oraz kształtowanie zachowań minimalizujących kontakt z dymem tytoniem obecnie i w przyszłości (unikanie biernej ekspozycji na dym oraz niepodejście prób czynnego palenia),

- zrealizowano IV edycję program „Moje dziecko idzie do szkoły” adresowanego do rodziców uczniów rozpoczynających naukę w szkole podstawowej, a także samych dzieci, którego celem jest kształtowanie prawidłowych nawyków i umiejętności prozdrowotnych wśród najmłodszych oraz wzrost poziomu wiedzy i świadomości rodziców na temat takich elementów zdrowego stylu życia jak: dieta dziecka w wieku szkolnym, aktywność fizyczna, ogóle zasady higieny osobistej i otoczenia, bezpieczeństwo, higiena pracy dziecka w domu i w szkole, aspekty rozwoju psychospołecznego. Do realizacji działań programowych zaproszono szkoły podstawowe i przedszkola z Oddziałami „0” z 5 gmin, które kontynuowały ten projekt (Gminy Długołęka, Jordanów Śląski, Mietków, Kąty Wrocławskie i Czernica) oraz placówki z trzech kolejnych gmin: Żórawina, Sobótka i Kobierzyce, prowadząc w nich szkolenia wdrażające program. Spotkania edukacyjne z rodzicami i zajęcia z ich dziećmi przeprowadziło 41 placówek (na 64 placówki, którym przekazano materiały programowe). Działaniami objęto 1273 dzieci oraz 1265 rodziców;

- kontynuowano współrealizację akcji „Badajcie się drogie Mamy, bo My dzieci Was kochamy” z okazji Dnia Matki, zainicjowaną kilka lat temu przez Dolnośląskie Centrum Onkologii we Wrocławiu i Dolnośląski Oddział we Wrocławiu Narodowego Funduszu Zdrowia. Przedsięwzięcie to ma na celu promowanie wśród kobiet systematycznego udziału w badaniach cytologicznych

(w ramach Populacyjnego Programu Profilaktyki i Wczesnego Wykrywania Raka Szyjki Macicy). W roku 2016 działaniami objęto wszystkie publiczne placówki przedszkolne na terenie Gmin Powiatu Wrocławskiego i wybrane na podstawie dużej liczebności dzieci, placówki niepubliczne. Okolicznościowe laurki-kolorowanki z informacją o cytologii zostały przesłane do 91 placówek, łącznie dla 5220 mam dzieci przedszkolnych.

W porównaniu z rokiem ubiegłym zdecydowanie więcej przedszkoli i szkół kontynuowało programy: „Czyste powietrze wokół nas”, „Nie pal przy mnie, proszę” i „Trzymaj formę!”. W tym ostatnim przedsięwzięciu podwojono liczbę uczestników w porównaniu do roku ubiegłego, a Gimnazjum w Siechnicach wzięło udział w Ogólnopolskim konkursie na projekt edukacyjny promujący zmianę zachowań w zakresie stylu życia w środowisku lokalnym.

Zwiększyła się liczba odbiorców przedsięwzięcia „Moje dziecko idzie do szkoły”, w roku szkolnym 2014/2015 w programie uczestniczyło 18 placówek z 5 gmin Powiatu Wrocławskiego, a w tym roku szkolnym 41 szkół i przedszkoli z 8 gmin.

Żadne gimnazjum i szkoła podstawowa nie realizowała programu szkolnej edukacji antytytoniowej dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i uczniów gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”. Program zachęca środowisko szkolne do zintensyfikowania działań antytytoniowych, wzmacniając często już wdrożone w placówkach modele edukacji zdrowotnej, czy systemowe rozwiązania wobec uczniów palących tytoń. Promowanie prozdrowotnych postaw wobec palenia tytoniu jest bardzo istotnym elementem w edukacji zdrowotnej młodzieży gimnazjalnej, szczególnie że już w tak młodym wieku niektórzy uczniowie palą papierosy z dużą częstotliwością, pomimo świadomości szkodliwego oddziaływania tytoniu na organizm człowieka.

Istotnym problemem było zaniechanie realizacji przedsięwzięcia edukacyjnego kierowanego do uczniów szkół ponadgimnazjalnych „ARS, czyli jak dbać o miłość”, w ramach zainicjowanego przez Główny Inspektorat Sanitarny w 2013 roku Programu przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych (KIK/68). W roku szkolnym 2014/2015 program realizowały wszystkie szkoły ponadgimnazjalne z Powiatu Wrocławskiego. Program został wysoko oceniony (badania ankietowe) przez młodzież jak i szkolnych koordynatorów tego przedsięwzięcia. Niestety, w roku szkolnym 2015/2016, z różnych powodów, szkoły nie kontynuowały tego projektu. W tym roku szkolnym ponownie zachęcimy Dyrektorów szkół ponadgimnazjalnych i przeszkolonych edukatorów do wznowienia programu „ARS, czyli jak dbać o miłość”.

Jesienią 2016 r. zainaugurowano pierwszą edycję ogólnopolskiego programu antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla uczniów klas IV szkół podstawowych p.t.: „Bieg po zdrowie”. Do działań programowych zaproszono wybrane placówki z Gmin: Długołęka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Żórawina.

8. Laboratoria

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu w 2016 r. wykonywał:

- badania chemiczne oraz badania właściwości fizycznych wody,
- badania mikrobiologiczne wody,
- badania skuteczności procesów sterylizacji,
- badania i pomiary czynników fizycznych i chemicznych na stanowiskach pracy,
- badania czynników szkodliwych dla zdrowia w pomieszczeniach przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

W 2016 roku w trakcie kolejnej oceny w nadzorze Oddział Laboratoryjny potwierdził spełnienie kompetencji technicznych w zakresie metod dotychczas akredytowanych oraz metod zgłoszonych do rozszerzenia zakresu akredytacji. Wykaz metod akredytowanych wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym PSSE we Wrocławiu zawarty jest w aktualnie obowiązującym wydaniu Zakresu Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 489. Certyfikat Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 489 wydany przez Polskie Centrum Akredytacji ważny do 02.06.2020 r.

Utrzymywany w Oddziale Laboratoryjnym system zarządzania którego zgodność z dokumentami odniesienia potwierdza PCA w trakcie kolejnych ocen pozwala wykonywać na odpowiednim poziomie zadania w ramach istniejących struktur zintegrowanej bazy laboratoryjnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie województwa dolnośląskiego.